

MONTENEGRÓ

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Montenegró
Államforma	köztársaság
Főváros	Podgorica
Terület	13 812 km ²
Népesség	666 730 fő (2010-es becslés)
Nemzetiségi megoszlás	montenegrói (43%), szerb (32%), bosnyák (8%), albán (5%), egyéb (12%)
Vallási megoszlás	ortodox keresztény (74,2%), muszlim (17,7%), római katolikus (3,5%), egyéb (4,6%)
Hivatalos nyelv	montenegrói
Klíma	mediterrán
Államfő	Filip Vujanovic
Miniszterelnök	Milo Djukanovic
Hivatalos pénznem	euró (EUR)
Jelentősebb városok	21 járás (opština) Podgorica (közigazgatási központ), Nikšić, Pljevlja, Bijelo Polje, Cetinje (történelmi főváros), Bar, Herceg Novi

Forrás: CIA World Fact Book

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Montenegró főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd EUR	2,680	3,085	3,003
GDP változás (reál)	%	10,7	8,0	-5,3
Egy főre jutó GDP (PPS)	EUR/fő	4 484	4 878	n.a.
Infláció (fogyasztói árindex)	%	6,8	8,6	3,4
Munkanélküliségi ráta	%	12,7	10,8	15,0
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	1,3	1,7	n.a.
Államadósság (év végi)	GDP %-a	8,1*	5,0*	4,0*
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	-34,4*	-38,3*	-31,9*

Forrás: Montenegrói Nemzeti Bank, Montenegrói Statisztikai Hivatal, *Economics Intelligence Unit becslés

Montenegró Európa legfiatalabb köztársasága, az 5. állam, amely függetlenedett a volt Jugoszláviából. Montenegró 1991-ig a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság 6 tagállamának egyike volt, majd a Jugoszlávia szétesése után 1992-ben létrejött Jugoszláv Szövetségi Köztársaság (JSZK) egyik tagállama lett Szerbia mellett. 2003-ban a JSZK átalakult Szerbia és Montenegró Államközösségévé, amely a két állam laza szövetségén alapult. A 2006. május 21-i sikeres függetlenségi népszavazást követően hivatalosan 2006. június 3-án alakult meg a független Montenegró. Az Európai Unió Külügyminiszteri Tanácsa pedig 2006. június 12-én ismerte el. Montenegró ezzel a világ 194. államává vált.

Montenegró a Milosevic érában fokozatosan függetlenítette gazdaságát Szerbiától. Saját központi bankot és önálló költségvetést tartott fenn, hivatalos fizetőeszköznek a német márkát, majd az eurót vezette be. 2006-os függetlenségét követően önálló tagságot nyert számos nemzetközi pénzügyi és gazdasági intézményben (pl. EBRD, Világbank és IMF, WTO tagsága pedig folyamatban van). 2007 októberében Stabilizációs és Társulási Megállapodást (SAA) írt alá az Európai Unióval (2010. május 1-én lépett életbe), majd 2008. december 15-én benyújtotta tagság iránti kérelmét. 2009-ben az EU megkezdte a csatlakozási folyamat előkészítését. 2009 decembere óta a montenegróiak vízummentesen utazhatnak az EU-ba.

A gazdasági világválság negatívan érintette Montenegró gazdaságát is, elsősorban a hitelválság, az ingatlanpiac és az igen jelentős alumínium export visszaesése miatt. A húzóágazatnak számító turizmus bevételei 2009-ben a krízis ellenére elérték a 2008-as szintet. A munkanélküliek száma különösen az év második felében folyamatosan nőtt. 2009-ben az ipari termelés 3,2%-kal csökkent 2008-hoz képest. A Montenegrói Statisztikai Hivatal szerint 2009-ben 3 ipari szektor teljesítménye esett vissza: 65,5%-kal a bányászaté, 38,6%-kal a feldolgozóiparé, és 2,4%-kal az elektromos-, a gáz- és vízügyi szektoré. A munkanélküliség és a regionális fejlettségi különbségek csökkentése továbbra is fontos célkitűzés.

A Montenegrói Nemzeti Bank becslésétől eltérően, a Nemzetközi Valutalap (IMF) adatai szerint a montenegrói GDP tavaly 7%-kal esett vissza. 2010-re az IMF 2%-os gazdasági csökkenéssel, míg a kormányzat 0,5%-os növekedéssel számol Montenegróban.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Montenegró külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Külkereskedelmi egyenleg	M EUR	-849,32	-1 574,18	-2 082,34	-1 371,50
Export	M EUR	648,33	515,82	467,38	296,28
Import	M EUR	1 497,65	2 089,99	2 549,72	1 667,78
Szolgáltatások egyenlege	M EUR	197,10	438,99	399,38	384,52
Export	M EUR	418,04	672,97	750,59	680,49
Import	M EUR	220,94	233,98	351,21	295,97

Forrás: Montenegrói Nemzeti Bank

Montenegró külkereskedelmi hiánya 2009-ben 34%-kal csökkent, az export 36%-kal, az import 34,5%-kal esett vissza a megelőző évhez képest.

2009-ben a montenegrói export termékek listájának élén továbbra is az alumíniumipari termékek, vas- és acéltermékek, gépek és alkatrészek valamint az alkoholtartalmú és egyéb italok, faipari termékek, továbbá a gyógyszeripari és kőolajtermékek állnak. Az ország a legnagyobb értékben élelmiszereket, élőállatokat, kőolajat, földgázt, és kőolajszármazékokat valamint gépjárműveket és elektronikai berendezéseket, gépeket, alkatrészeket importált.

Montenegró a legtöbb árut Szerbiából importálja, és legnagyobb exportpiaca is Szerbia. Az importban a legfontosabb partnerek további sorrendje 2009-ben: Olaszország, Görögország, Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Szlovénia, Németország, Svájc, Ausztria, és a 10. helyen Magyarország.

Főbb exportpartnerek: Szerbia, Görögország, Olaszország, Szlovénia, Bosznia-Hercegovina, Magyarország Horvátország, Németország és Albánia. 2009-ben Montenegró exportjának 48%-át, importjának 40%-át bonyolította le az Európai Unióval, míg exportjának 46%-át, importjának 45%-át a CEFTA tagországokkal.

Montenegró exportját segíti, hogy preferenciális elbánásban részesül az Európai Unióban. Szabadkereskedelmi megállapodása van az Orosz Föderációval, a CEFTÁ-val és az EFTA-val, így egy közel 650 millió fogyasztót számláló piacon tudja termékeit kedvezményesen elhelyezni.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Montenegró közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M EUR	557,7	551,7	910,9
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	M EUR	1 007,0	832,0	n.a.
Tőkebefektetés más országba	M EUR	0,737	0,257	0,328
Tőkebefektetés állománya	M EUR	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Montenegrói Nemzeti Bank

A Montenegróba irányuló külföldi közvetlen működő-tőke befektetések értéke 2009-ben a Montenegrói Nemzeti Bank előzetes adatai szerint elérte a 911 millió eurót, ami 65%-kal volt magasabb az előző évinél. A befektetések jelentős hányada, 41%-a a Montenegrói Elektromos Művek (EPCG) privatizációjából és annak tőkeemeléséből származott

2008. év végén az összes külföldi befektető ország közül Magyarország 650 millió eurót meghaladó befektetésével az első helyen állt. További nagybefektetők: Norvégia, Ausztria, Oroszország, Szlovénia.

II. MAGYARORSZÁG ÉS MONTENEGRÓ BILATERÁLIS KAPCSOLATAI

A magyar-montenegrói külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	46,9	27,7	5,7	13,0	41,1	14,7
Élelmiszer, ital, dohány	5,2	4,0	0,0	0,0	5,1	3,9
Nyersanyagok	1,0	0,2	2,7	0,7	-1,7	-0,4
Energiahordozók	0,2	0,0	-	-	0,2	0,0
Feldolgozott termékek	12,0	9,8	2,9	12,3	9,1	-2,5
Gépek, gépi berendezések	28,5	13,7	0,0	0,0	28,4	13,7

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	59,2	227,6	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	77,0	105,5	14,4	0,3
Nyersanyagok	23,6	24,8	0,9	5,2
Energiahordozók	4,6	-	0,0	0,0
Feldolgozott termékek	81,7	420,1	35,3	94,2
Gépek, gépi berendezések	48,2	277,4	49,4	0,2

Forrás: KSH

A Montenegróba irányuló magyar export növekedése 2009-ben megtört és kivitelünk több mint 40%-kal visszaesett, elsősorban a gépek, gépi berendezések exportjának 50%-ot meghaladó csökkenése következtében. Legfontosabb exporttermékeink 2009-ben: személygépkocsi (részaránya 26%, exportja felére esett vissza), mobiltelefon és alkatrészei (részaránya mintegy 9%, exportja közel 37%-kal csökkent), gyógyszerek (részaránya 7%, exportja 25%-kal csökkent), maláta (részaránya közel 6%, exportja 15-szeresére nőtt), háztartási papíráruk (részaránya

mintegy 4%, exportja 36%-kal emelkedett), gumiabroncs (részaránya 3%, exportja 44%-kal visszaesett), TV készülék (aránya 3%, exportja 73%-kal visszaesett).

A Montenegróból származó behozatalunk értéke 2009-ben közel 2,3-szeresére emelkedett az előző évihez képest. A jelentős növekedést a feldolgozott termékek importjának 4,2-szeresére történő megugrása eredményezte, ezen belül a megmunkálatlan alumínium behozatala (2009-ben 11,4 M euró volt, 2008-ban még nem importáltunk a termékből), ami 2009-ben importunk közel 88%-át tette ki. További fontos importtermékeink: vas- és acélcső (aránya 6%), alumíniumhulladék (aránya 5%).

Exportpartnereink rangsorában Montenegró az 66., importpartnereink között pedig az 55. helyen szerepel (2008-ban a 61., ill. a 65. helyen állt).

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Montenegró közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	-	-0,6	0,8
Montenegró közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	-	-	-
Magyarország tőkebefektetése Montenegróba	-	26,2	20,8
Magyarország tőkebefektetés-állománya Montenegróba	-	267,2	157,4

Forrás: MNB

A növekvő jelentőségű magyar tőkeexport lehetséges célszágai között Montenegró kiemelt helyen szerepel. A gazdasági világválság előtt dinamikusán nőtt a magyar tőkekihelyezés Montenegró irányába (OTP, Magyar Telekom), majd ez a lendület 2009-ben megtört, de Magyarország továbbra is Montenegró legnagyobb külföldi befektetőjének számít. Az OTP által tulajdonolt CKB Montenegró legnagyobb bankja. A Magyar Telekom a Crnogorski Telecomban szerzett részesedéssel van jelen, míg a Hunguest Hotels egy tengerparti szálloda tulajdonjogát vásárolta meg Herceg Noviban. A magyar közepes vállalkozások elsősorban képviseltekkel vannak jelen Montenegróban.

A magyar és a montenegrói kormány közötti kedvezményes hitel-megállapodás (kötött segélyhitel) keretében Magyarország az elmúlt években 15 millió euró értékben folyósított kedvezményes kormányhitelt Montenegrónak 4 iskolai épület kivitelezésére, ebből három épület már elkészült, az utolsó épület átadása 2010 májusában történt meg.